

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญา
ของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
**Development of Training Curriculum for Learning
Management According to Sufficiency Economy
Philosophy in Basic Education Institution**

วิชัย พ็องเสียง¹,
ทัศนีย์ นาคคุณทรง² และ ญัตถชัย จันทชุม³
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
**Wichai Pongseang¹,
Thassanee Nakunsong² and Nutthachai Juntachum³**
Rajabhat Maha Sarakham University
Email : wicposiya@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้วิธีการวิจัยแบบวิจัยและพัฒนา (Research and Development) แบ่งขั้นตอนการดำเนินการวิจัยออกเป็น 4 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัญหา และความต้องการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ระยะที่ 2 การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ระยะที่ 3 การทดลองและหาประสิทธิภาพของหลักสูตรฝึกอบรมการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และ ระยะที่ 4 การประเมินผล การใช้หลักสูตรฝึกอบรมการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยมี 4 กลุ่ม ตามลักษณะของรูปแบบการพัฒนาหลักสูตร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ ครูผู้สอน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 จำนวน 16 คน ได้มาโดยวิธีการคัดเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ หลักสูตรฝึกอบรมการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน การฝึกอบรมด้วยวิธีผสมผสาน 2 วิธี จากการเรียนรู้ผ่านระบบออนไลน์

(Online) และการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ (Off line) โดยนำผลการวิจัยที่ได้ไปประเมินหลักสูตรตามแบบจำลองซิป (CIPP Model) ของแดเนียล แอล สตัฟเฟิลบีม (Daniel L. Stufflebeam)

ผลการวิจัย พบว่า

1. การประเมินสภาวะแวดล้อม โดยการรวบรวมข้อมูลสภาพปัญหาและความต้องการของครูผู้สอนในการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร ตำรา งานวิจัย แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ นำมาวิเคราะห์ สรุปได้ว่า วัตถุประสงค์การฝึกอบรมคือ เพื่อพัฒนาความรู้ความเข้าใจ และความสามารถในการปฏิบัติการสอนให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งหลักสูตรมีเนื้อหา 6 หน่วย โดยกำหนดหลักเกณฑ์ให้ผู้เข้ารับการอบรมเป็นครูผู้สอนที่มีความสนใจและสมัครเข้าร่วมการอบรม จำนวน 16 คน/รุ่น ใช้วิธีการฝึกอบรมด้วยวิธีผสมผสาน

2. การประเมินปัจจัยเบื้องต้น ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้องขององค์ประกอบหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตร ได้แก่ ความสอดคล้องของหัวข้อฝึกอบรมกับวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม และความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมกับแบบทดสอบ พบว่า มีดัชนีความสอดคล้องกันสูง ทำให้ร่างหลักสูตรฝึกอบรมมีความเป็นไปได้และมีความเหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการของผู้เข้ารับการอบรม โดยนำหลักสูตรฝึกอบรมรวมทั้งเครื่องมือต่างๆ ที่ผู้เชี่ยวชาญประเมินแล้วไปศึกษาทดลองนำร่องใช้ได้หลักสูตรที่มีคุณภาพสามารถนำไปจัดฝึกอบรมได้

3. การประเมินกระบวนการ เมื่อนำหลักสูตรฝึกอบรมไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง พบว่า หลักสูตรฝึกอบรมมีประสิทธิภาพ เท่ากับ 93.89/87.97 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80/80 ที่ตั้งไว้ และค่าเฉลี่ยคะแนนความพึงพอใจของครูที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรมการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมีความพึงพอใจโดยรวมในระดับมากที่สุด

4. การประเมินผลผลิต โดยได้ติดตามผลการปฏิบัติการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของครู พบว่า ครูมีคะแนนการปฏิบัติการสอนโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และผู้บริหารมีความพึงพอใจต่อการเข้ารับการอบรมของครู โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม; การจัดการเรียนรู้; หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

Abstract

The purpose of this research was to develop a training curriculum for learning management in the sufficiency economy philosophy in basic education institutions. The research use researching and development method and is divided into 4 stages. Stage 1: Studying of Problem Condition And requirement to develop a training course on learning management in according to the sufficiency economy philosophy. Stage 2: Development of training curriculum for learning management according to the sufficiency economy philosophy. Stage 3: Finding the effectiveness of the training course in learning management based on the sufficiency economy philosophy and stage 4 Evaluation of the Training Course for Learning Management in according to the sufficiency economy philosophy .

The population and sample groups of this study include four groups according to the characteristics of the curriculum development. The samples for collecting data consists of 16 teachers in the schools under the Office of Roi-Et Educational Service Area 2 derived from selecting approach. The research tool was a training course on learning management in the sufficiency economy philosophy in basic education. The learning course has Two-way integration of online learning and off line training and the results of the research were evaluated by Daniel L. Stufflebeam's CIPP Model.

The research found that

1. Environmental Assessment By collecting information on the problems and requirements of teachers in learning managing according to the sufficiency economy philosophy of. The data were collected from the research paper, the questionnaire, the expert interviews. To analyzed and concluded that The Training Objectives was developing knowledge and the ability to teaching according to the sufficiency economy philosophy efficiently. The course contains 6 learning units by setting the criteria for the trainees, 16 teachers in the generation who interested in the course and required to apply for the training using the combined method.

2. Basic Factor Assessment The researcher constructed a tool to evaluate the appropriateness and consistency of the curriculum components and curriculum materials including for Compliance of training topics with behavioral objectives and the consistency between the behavioral and the test objectives. The results showed a high consistency index that Make the training plan feasible and appropriate to the trainees requirements by the training courses and tools that the Experts have assessed the training program quality can be used to provide training.

3. Process evaluation. When the training curriculum was collected, the efficiency of the training program was 93.89 / 87.97, which is higher than the 80/80 set point and the mean score of the teachers' satisfaction on the

training course according to the sufficiency economy philosophy was found to be the highest level of overall satisfaction.

4. Evaluation of productivity followed by the results of teachers 'teaching practices according to the sufficiency economy philosophy, the results showed that the overall teaching performance was at the highest level and the results of the satisfaction evaluation of the administrators showed that they were overall satisfied with the teachers who received the training at the highest level.

Keywords: Training curriculum development; Learning management; Sufficiency economy philosophy

บทนำ

สังคมโลกปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เพราะกำลังเผชิญสถานการณ์กระแสโลกาภิวัตน์มีการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านวัตถุ สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมอย่างรวดเร็ว ภายใต้สถานการณ์ที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ได้เกิดการแข่งขันกันอย่างรุนแรงซึ่งส่งผลถึงการเกิดปัญหาต่าง ๆ โดยเฉพาะด้านสังคม วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม ปัญหาความแตกแยกที่ทวีความรุนแรงมากขึ้น ประเทศไทยเองก็ประสบปัญหา (Udomwong, 2013 : 26) ซึ่งหน่วยงานต่างๆ ได้พยายามหาทางออกให้กับประเทศและพบว่าปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นส่วนหนึ่งที่นักวิชาการและผู้บริหารหน่วยงานให้ความสนใจ ดังจะเห็นได้จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติของประเทศไทย ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555 - 2559) ที่มีแนวคิดต่อเนื่องจากแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8-10 คือคงยึดหลักการปฏิบัติตาม “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” และขับเคลื่อนให้บังเกิดผลในทางปฏิบัติในทุกภาคส่วนซึ่งรัฐบาลได้นำยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศว่าด้วยการเข้าใจ เข้าถึง และพัฒนาตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมาเป็นหลักสำคัญ ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงซึ่งทรงเน้นความพอดีพอควรแก่ฐานะ ความมีเหตุมีผล และการมีภูมิคุ้มกันมาเป็นแนวคิดใช้ กระทรวงศึกษาธิการและหน่วยงานในสังกัดให้ความสำคัญกับการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยนำหลักการเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ดำเนินกิจกรรมในโรงเรียน แต่ถ้าวิเคราะห์ในรายละเอียดพบว่า สถานศึกษาในสังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้นกว่า 31,345 โรงเรียน มีการขยายจำนวนสถานศึกษาพอเพียงตั้งแต่ปี 2554 จนถึง 2558 เพิ่มจำนวนเป็น 15,827 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 50.49 ข้อมูลของการดำเนินการที่ผ่านมาพบว่ายังไม่ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนด รูปแบบการดำเนินการ วิธีการวัดประเมินผู้เรียนยังต้อง

ได้รับการพัฒนา (Silanoi, 2002 : 32) ครูหลายท่านไม่สามารถบูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนการสอนได้ตามเป้าหมาย พบว่า ปัญหาและสาเหตุที่สำคัญคือ ครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องขาดความรู้ความเข้าใจในหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอย่างถ่องแท้ และยังต้องการการพัฒนาวิธีการนำองค์ความรู้ของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปสู่การบูรณาการการจัดการเรียนการสอน ซึ่งที่ผ่านมาผลกระทบคือเด็กนักเรียนไม่สามารถบูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับการคิดวิเคราะห์หรือการปฏิบัติตนได้ตามเป้าหมายที่กำหนดส่งผลให้นำกรอบแนวคิดของการแก้ปัญหาครูไม่สามารถบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่กระบวนการเรียนการสอนได้ตามเป้าหมายที่กำหนดขึ้นจากหลักการและเหตุผลข้างต้นทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อส่งเสริมครูให้มีความรู้ความเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและสามารถนำความรู้ความเข้าใจบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การวางแผนการออกแบบหน่วยการเรียนรู้และเขียนแผนการจัดการเรียนรู้สู่การจัดการเรียนการสอนถึงตัวนักเรียนได้อย่างถูกต้องต่อไป

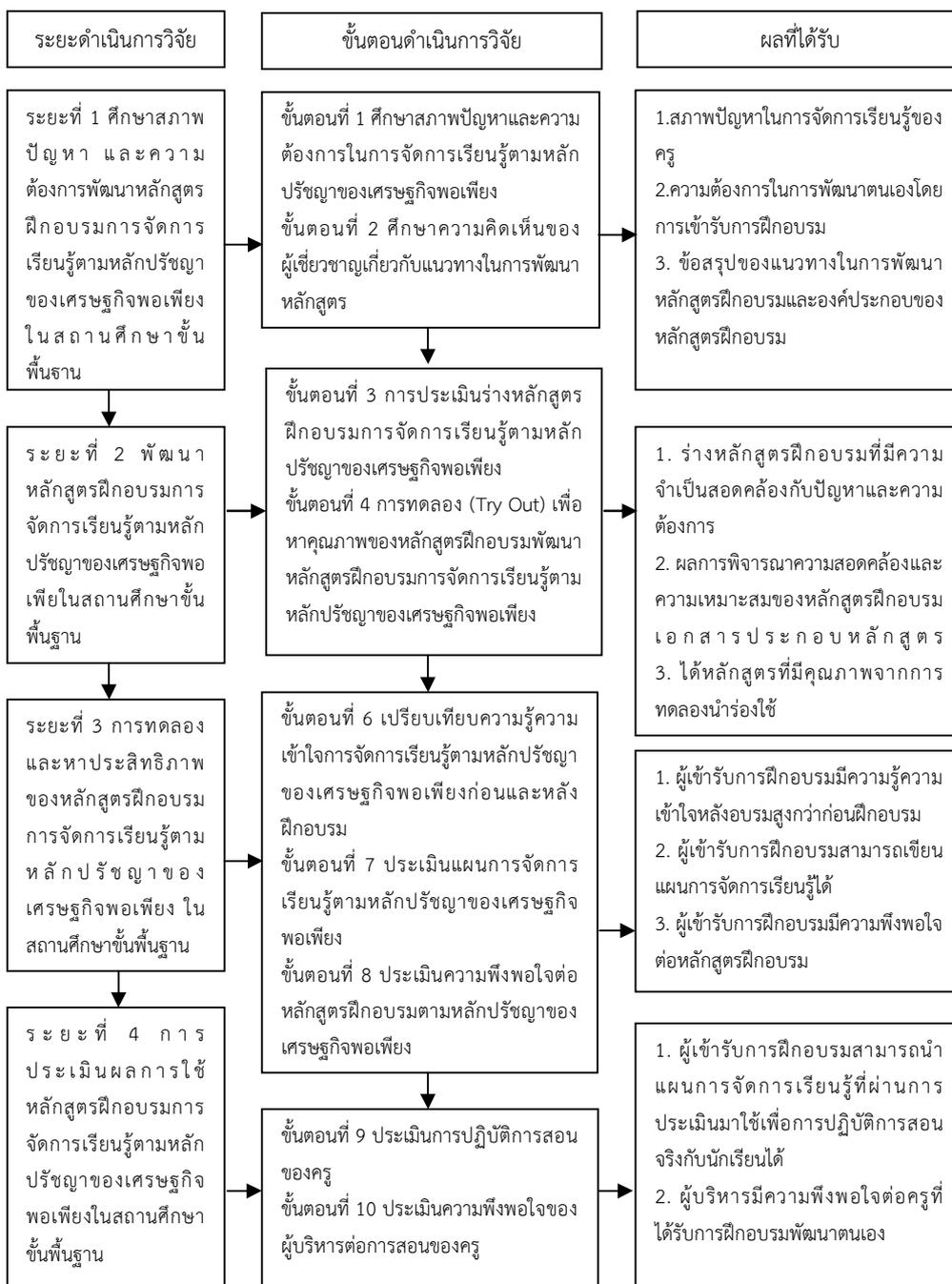
วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อพัฒนาและหาประสิทธิภาพของหลักสูตรฝึกอบรมการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยประยุกต์ใช้รูปแบบซีป (CIPP Model) ของ Daniel L. Stufflebeam (1971 : 5) เป็นการประเมินคุณภาพหลักสูตรฝึกอบรมครอบคลุมทั้ง 4 ด้านมีวัตถุประสงค์การวิจัยดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. เพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
3. เพื่อทดลองและหาประสิทธิภาพของหลักสูตรฝึกอบรมการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
4. เพื่อประเมินผลการใช้หลักสูตรฝึกอบรมการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยและพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีขอบเขตการวิจัยไว้ 4 ระยะ ดังนี้

ภาพที่ 1 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

ขอบเขตการวิจัย ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัญหา และความต้องการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ขอบเขตเนื้อหา ได้แก่ 1) ศึกษาด้านสภาพปัญหาและความต้องการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านปัญหาในการสอนบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และความต้องการของครูในการเข้ารับการพัฒนาตนเองด้านการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และ 2) ศึกษาแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเกี่ยวกับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม องค์ประกอบของหลักสูตร ลักษณะของหลักสูตร จุดมุ่งหมายของหลักสูตร ระยะเวลาที่เหมาะสมในการฝึกอบรม เนื้อหาที่อยู่ในหลักสูตรฝึกอบรม วิธีการ/กิจกรรมการฝึกอบรม สื่อที่ใช้ในการฝึกอบรม รูปแบบประเมินผลการฝึกอบรม และประเด็นอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

ขอบเขตประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่

1) ศึกษาด้านสภาพปัญหาและความต้องการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ใช้ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 27 โรงเรียน แห่งละ 5 คน รวมจำนวนครู 135 คน โดยวิธีการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2) ศึกษาแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อสอบถามความคิดเห็น สัมภาษณ์แนวทางการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมใช้กลุ่มเป้าหมายได้แก่ ศึกษานิเทศก์ผู้รับผิดชอบโครงการ ผู้อำนวยการหรือรองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ หัวหน้างานวิชาการ ครูผู้สอน และคณะกรรมการประเมินสถานศึกษาพอเพียง

ขอบเขตการวิจัย ระยะที่ 2 พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ขอบเขตด้านเนื้อหา ได้แก่ 1) การประเมินร่างหลักสูตรฝึกอบรมการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และ 2) การทดลอง (Try Out) เพื่อหาคุณภาพของหลักสูตรฝึกอบรมการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ขอบเขตประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1) การประเมินร่างหลักสูตรฝึกอบรมการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ใช้กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านวิจัยหลักสูตรและการสอน จำนวน 2 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จำนวน 2 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผลทางการศึกษา จำนวน 1 คน 2) การทดลอง (Try Out) เพื่อหาคุณภาพของหลักสูตรฝึกอบรมพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ใช้ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูผู้สอนในโรงเรียนอนุบาลเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด สังกัดองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวนครู 25 คน โดยเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

ขอบเขตการวิจัย ระยะที่ 3 การทดลองและหาประสิทธิภาพของหลักสูตรฝึกอบรมการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ขอบเขตด้านเนื้อหา ได้แก่ 1) เปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงก่อนและหลังฝึกอบรม 2) ประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และ 3) สอบถามความพึงพอใจต่อหลักสูตรฝึกอบรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ขอบเขตประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 จังหวัดร้อยเอ็ด ได้มาด้วยความสมัครใจเข้าร่วมการฝึกอบรม พิจารณาคัดเลือกผู้มีความสนใจและมีคุณสมบัติตามเกณฑ์ คือ มีความสนใจในการพัฒนาวิชาชีพด้วยการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นครูที่รับผิดชอบโครงการ หัวหน้างานสถานศึกษาพอเพียง ได้รับความเห็นชอบจากผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 16 คน และการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ เป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้

ขอบเขตด้านตัวแปรที่ศึกษา

1) ตัวแปรอิสระ ได้แก่ หลักสูตรฝึกอบรมการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

2) ตัวแปรตาม ได้แก่ 1) ความรู้ความเข้าใจการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 2) ความสามารถในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และ 3) ความพึงพอใจต่อหลักสูตรฝึกอบรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ขอบเขตการวิจัย ระยะที่ 4 ประเมินผลการใช้หลักสูตรฝึกอบรมการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ขอบเขตด้านเนื้อหา ได้แก่ 1) ประเมินการปฏิบัติการสอนของครู และ 2) ประเมินความพึงพอใจของผู้บริหารต่อการอบรมของครู

ขอบเขตประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารและครูผู้สอน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 จังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งเป็นครูผู้เข้ารับการฝึกอบรม จำนวน 16 คน และเป็นผู้บริหาร 16 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้พัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยตามลักษณะของขั้นตอนการวิจัยทั้ง 4 ระยะ ซึ่งมีผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน เป็นผู้ตรวจสอบความสอดคล้อง ความเหมาะสมของวัตถุประสงค์กับเนื้อหา การหาคุณภาพเครื่องมือตามขั้นตอนที่ถูกต้อง ซึ่งมีเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แบบสอบถามสภาพปัญหาและความต้องการในการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 2) แบบสัมภาษณ์แนวทางในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม 3) แบบประเมินความเหมาะสมและสอดคล้องของหลักสูตรฝึกอบรมและเอกสารประกอบหลักสูตรฝึกอบรม 4) แบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 5) แบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 6) แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรมการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 7) แบบประเมินการปฏิบัติการสอนของครู และ 8) แบบประเมินความพึงพอใจของผู้บริหารที่มีต่อการฝึกอบรมของครู

สำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลใช้วิธีการตามระยะของขั้นตอนการวิจัย ซึ่งได้ขอหนังสือราชการจากบัณฑิตวิทยาลัย เพื่อขออนุญาตทางสถานศึกษาเก็บข้อมูลด้วยตนเอง ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย และสถิติที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ค่าร้อยละ สถิติที่หาคุณภาพแบบทดสอบ ได้แก่ ค่าความยากง่าย (P) ค่าอำนาจจำแนก (B) และค่าความเชื่อมั่น (r_{tt}) และการเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจระหว่างก่อนอบรมและหลังการฝึกอบรม โดยการทดสอบค่า Wilcoxon Signed-Ranks Test

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

1. การประเมินสภาวะแวดล้อม โดยวิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการของครูผู้สอนในการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร ตำรา งานวิจัย แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ นำมาวิเคราะห์ สรุปได้ว่า วัตถุประสงค์การฝึกอบรม คือ เพื่อพัฒนาความรู้ความเข้าใจ และความสามารถในการปฏิบัติการสอนให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งหลักสูตรมีเนื้อหา 6 หน่วย โดยกำหนดหลักเกณฑ์ให้ผู้เข้ารับการอบรมเป็นครูผู้สอนที่มีความสนใจและสมัครเข้าร่วมการอบรม จำนวน 16 คน/รุ่น ใช้วิธีการฝึกอบรมด้วยวิธีผสมผสาน

2. การประเมินปัจจัยเบื้องต้น ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้องขององค์ประกอบหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตร ได้แก่ ความสอดคล้องของหัวข้อฝึกอบรมกับวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม และความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมกับแบบทดสอบ พบว่า มีดัชนีความสอดคล้องกันสูง ทำให้ร่างหลักสูตรฝึกอบรมมีความเป็นไปได้และมีความเหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการของผู้เข้ารับการอบรม โดยนำหลักสูตรฝึกอบรมรวมทั้งเครื่องมือต่างๆ ที่ผู้เชี่ยวชาญประเมินแล้วไปศึกษาทดลองนำร่องใช้ได้หลักสูตรที่มีคุณภาพสามารถนำไปจัดฝึกอบรมได้

3. การประเมินกระบวนการ เมื่อนำหลักสูตรฝึกอบรมไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง พบว่า หลักสูตรฝึกอบรมมีประสิทธิภาพ เท่ากับ $93.89/87.97$ ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ $80/80$ ที่ตั้งไว้ และค่าเฉลี่ยคะแนนความพึงพอใจของครูที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรมการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมีความพึงพอใจโดยรวมในระดับมากที่สุด

4. การประเมินผลผลิต โดยได้ติดตามผลการปฏิบัติการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของครู พบว่า ครูมีคะแนนการปฏิบัติการสอนโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และผู้บริหารมีความพึงพอใจต่อการเข้ารับการอบรมของครู โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

อภิปรายผลการวิจัย

1. การประเมินสภาวะแวดล้อม (Context Evaluation)

ผลการศึกษาสภาพการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีการจัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับน้อย มีปัญหาในการจัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับมาก และครูมีความต้องการในการฝึกอบรม โดยมีความต้องการในด้านความรู้ความเข้าใจ เทคนิควิธีสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การวัดและประเมินผลตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ซึ่งการดำเนินการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการในการฝึกอบรม ดังกล่าว เป็นไปตามกระบวนการพัฒนาหลักสูตร ดังที่ Taba, Hilda (1962 : 42) ได้เสนอว่าการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมให้มีประสิทธิภาพนั้นจะต้องพัฒนาอย่างเป็นระบบ ซึ่งเป็นขั้นตอนแรกของวงจรการฝึกอบรมจาก ขั้นที่ 1 ขั้นประเมินความต้องการ และ สอดคล้องกับ Utranand (2002 : 25) ได้กล่าวกระบวนการฝึกอบรมที่ดีและมีประสิทธิภาพต้องเริ่มต้นที่ขั้นตอนแรกคือ ขั้นที่ 1 การวิเคราะห์และประเมินความจำเป็น สำหรับการดำเนินการวิจัยในขั้นนี้ เป็นไปตามเทคนิคการประเมินความต้องการจำเป็นซึ่งใช้วิธีการสำรวจ โดยค้นคว้าจากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และใช้แบบสอบถาม การสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่ม จึงทำให้ได้ข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรได้อย่างเหมาะสม

2. การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation)

ผลการยกร่างหลักสูตรฝึกอบรม ได้องค์ประกอบของหลักสูตรเป็นไปตามความต้องการของครูผู้สอนและผลจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ มี 8 องค์ประกอบ ได้แก่ หลักการและเหตุผลของหลักสูตร จุดมุ่งหมายของหลักสูตร โครงสร้างของหลักสูตร เนื้อหาสาระของหลักสูตร เทคนิควิธีการ กิจกรรมการฝึกอบรม ระยะเวลาในการฝึกอบรม สื่อและแหล่งเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล และจัดทำเอกสารประกอบหลักสูตรฝึกอบรม ซึ่งผลการตรวจสอบความสอดคล้องและความเหมาะสมของหลักสูตรฝึกอบรมและเอกสารประกอบหลักสูตร พบว่า มีความสอดคล้องและมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก มีความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ในการ

ทดลองเพื่อหาประสิทธิภาพ ซึ่งผู้เชี่ยวชาญให้ข้อเสนอแนะในการปรับลดเนื้อหา ระยะเวลา การเตรียมสื่อสำหรับวิทยากร ทั้งนี้กระบวนการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการจัดการเรียนรู้ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นไปตามกระบวนการ และแนวทางพัฒนาหลักสูตรของ Taba, Hilda (1962 : 44) หลักสูตรที่สร้างขึ้นมีความ ครอบคลุมทั้งด้านความรู้ ความเข้าใจ และความสามารถในการปฏิบัติ ทั้งนี้อาจกล่าวได้ว่า ร่างหลักสูตรฝึกอบรมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีความเหมาะสมและสอดคล้องเป็นไปได้อย่างดี สำหรับการ นำไปทดลองใช้ และกิจกรรมการฝึกอบรมได้นำวิธีผสมผสาน ซึ่งเป็นแนวทางใหม่ในการใช้ เทคโนโลยีเข้ามาช่วยฝึกอบรมสำหรับการเรียนรู้ของผู้เข้าฝึกอบรม เป็นการฝึกอบรมผ่านระบบ ออนไลน์หรือเว็บไซต์ พร้อมการอบรมเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียนภาคบรรยายและฝึกปฏิบัติ และ เป็นวิธีการฝึกอบรมที่ช่วยให้การฝึกอบรมประสบผลสำเร็จได้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับ (Kanjanawasee, 2009 : 36) กล่าวไว้ว่า การเรียนรู้แบบผสมผสานว่าเป็นกระบวนการเรียนรู้ ที่ผสมผสานรูปแบบการเรียนรู้ที่หลากหลาย ทำให้ผู้รับการฝึกอบรมบรรลุเป้าหมายการเรียนรู้ เป็นสำคัญ

3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation)

หลักสูตรฝึกอบรมการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ พบว่า ผู้เข้าฝึกอบรมมีคะแนน เฉลี่ยระหว่างฝึกอบรมเทียบกับคะแนนเฉลี่ยแบบทดสอบหลังการฝึกอบรม สูงกว่าเกณฑ์ ที่ กำหนดไว้ และผลการเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงก่อนอบรมและหลังฝึกอบรมของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า มีคะแนนหลังอบรมสูง กว่าก่อนอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เนื่องจากผู้วิจัยได้จัดการฝึกอบรมโดย เนื้อหาความรู้ตามที่ได้วิเคราะห์หัวข้อเรื่องออกเป็นส่วนย่อยๆ และเขียนวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม ย่อยๆ จัดเรียงลำดับก่อนหลัง ทำให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้ง นี้ด้วยหลักสูตรฝึกอบรมได้ผ่านกระบวนการพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญ พร้อม ผ่านการทดลองนำร่องใช้ในการหาคุณภาพก่อนนำไปทดลองใช้จริง ที่สำคัญหลักสูตรมี จุดประสงค์ มีเนื้อหาที่เหมาะสมตรงตามความต้องการของผู้เข้ารับการอบรม รวมทั้งคณะ วิทยากรที่มีความเชี่ยวชาญและจัดฝึกอบรมอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้รวมถึงการวางแผนการ ฝึกอบรมอย่างเป็นระบบตามขั้นตอนที่ดีของ (Taba, Hilda 1962 : 49) กล่าวว่า การเลือก เนื้อหาในแต่ละหัวข้อนั้นจะต้องเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจว่าจะนำเนื้อหาในหัวข้อใดไปไว้ในระดับ

ใดและจะจัดลำดับอย่างไรจึงจะเหมาะสมกับวุฒิภาวะของผู้เรียน ความพร้อมของผู้เรียนและผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของผู้เรียนควรเป็นองค์ประกอบที่จะต้องนำมาพิจารณาในการจัดเนื้อหาให้เหมาะสม และสอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ผู้ใหญ่ที่กล่าวว่าหลักการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ เน้นการเรียนรู้จากสมาชิกในกลุ่มจากกิจกรรมและกระบวนการเรียนรู้ การลงมือปฏิบัติ แสดงความคิดเห็น ต้องการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Nakunsong (2009 : 75) พบว่า ด้านการประเมินด้านกระบวนการ ผู้วิจัยได้นำเอาชุดฝึกอบรมไปอบรมกลุ่มตัวอย่างจำนวน 13 คน พบว่า มีประสิทธิภาพ 86.85/85.64 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับ Sintanakul (2011 : 83) ที่หาประสิทธิภาพของหลักสูตรฝึกอบรมครูคอมพิวเตอร์เพื่อวางแผนการสอนแบบผสมผสานที่พัฒนาขึ้นแล้วนำไปฝึกอบรมกับกลุ่มเป้าหมาย พบว่า หลักสูตรฝึกอบรมที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ 80/80 และผลการปฏิบัติมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 94.44 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 ที่กำหนดไว้เช่นกัน โดยประสิทธิภาพของหลักสูตรฝึกอบรมมาจากการสอบถามความพึงใจของผู้เข้ารับการฝึกอบรม พบว่า ครูผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความพึงพอใจต่อหลักสูตรฝึกอบรมการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ Thongsorn (2013 : 67) ที่พบว่าผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความพึงพอใจต่อหลักสูตรฝึกอบรมอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด

4. การประเมินผลผลิต (Product Evaluation : P)

ผลการประเมินครูผู้เข้ารับการฝึกอบรมนำแผนการจัดการเรียนรู้ไปปฏิบัติการสอนในชั้นเรียน จากการนิเทศ กำกับ ติดตามโดยผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า การปฏิบัติการสอนของครูมีการปฏิบัติโดยรวมอยู่ในระดับมาก และผลการประเมินความพึงพอใจต่อครูผู้เข้ารับการฝึกอบรมโดยผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า ความพึงพอใจของผู้บริหารต่อครูผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด นั่นเป็นผลมาจากที่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้รับความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาที่ตรงกับความต้องการ และสามารถนำหลักการ แนวคิด ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการจัดการเรียนรู้และพัฒนาผู้เรียน รวมถึงการเผยแพร่หลักการ แนวคิด ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงแก่เพื่อนครูและผู้อื่นได้อย่างมั่นใจ สอดคล้องกับ Daniel L. Stufflebeam (1971 : 33) กล่าวว่า การประเมินความพึงพอใจเป็นการประเมินผลที่ได้จากหลักสูตรว่าตรง กับเจตนารมณ์และเป้าหมายของหลักสูตร หรือเป็นไปตามความคาดหวังหรือความต้องการของผู้เข้าอบรมเพียงใด และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Junsri (2013 : 117-

128) พบว่า ผลการประเมินใช้รูปแบบการบริหารจัดการเพื่อจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียน พบว่า การใช้รูปแบบการบริหารจัดการเพื่อจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

การนำหลักสูตรฝึกอบรมไปใช้ ควรอ่านรายละเอียดให้เข้าใจ และปฏิบัติตามเงื่อนไขการเรียนรู้ และควรเพิ่มเวลาในการเรียนรู้ฝึกปฏิบัติแต่ละหน่วยมากขึ้น เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความรู้ความเข้าใจทักษะในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ได้ และหลักสูตรฝึกอบรมนี้ เป็นการฝึกอบรมด้วยวิธีผสมผสาน เรียนรู้ผ่านระบบออนไลน์ทางอินเทอร์เน็ต จึงควรมีอุปกรณ์คอมพิวเตอร์หรือเทคโนโลยีอินเทอร์เน็ตเพื่อใช้ในการเรียนรู้ด้วยตนเอง และใช้อินเตอร์เพื่อการติดต่อสื่อสารแลกเปลี่ยนรู้ผ่านกลุ่มเครือข่าย Line และ Facebook

2. ข้อเสนอแนะเพื่อทำการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาผลที่เกิดจากการฝึกอบรมครูในการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เกี่ยวกับบูรณาการจัดการเรียนรู้ได้ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ และมีการติดตามประเมินผลการใช้หลักสูตรกับนักเรียน ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เจตคติ คุณลักษณะความพอเพียงต่อไป

References

- Daniel L. Stufflebeam (1971). *The study of behavioral development. In Vertebrate Behavioral Development.* New York : Edited by H.E. Moltz.
- Junsri, C. (2013). Development of Learning Management Model Based upon the Philosophy of Sufficiency Economy in Schools under Office of Maha Sarakham Primary Education Service Area 3. *RMU.J. Humanities and Social Sciences.* 7(3), 117-128.
- Kanjanawasee, S. (2009). *Evaluation Theories.* Bangkok : Chulalongkorn university.
- Nakunsong, T. (2009). *The Development of Training Curriculum for Trainers to Develop the Personnel of Early Childhood Development Center in Sub-District Administration Organizations.* Graduated School : King Mongkut's University of Technology North Bangkok.

- Silanoi, L. (2002). *The development of instructional activities focused on learners is important in social studies for elementary school teachers*. Graduated School : Khonkean University.
- Sintanakul, K. (2011). *The development of training course for preparing computer teacher in integrated instruction*. Graduated School : King Mongkut's University of Technology North Bangkok.
- Thongsoon, P. (2013). *The teacher development of cultural tourism knowledge management program on local wisdom of lower Esan*. Graduate School : Silpakorn University.
- Udomwong, J. (2013). *Development of training curriculum for learning management in Sufficiency Economy according to philosophy of sufficiency economy*. Karasin province: Joomjungplungrad school.
- Utranand, S. (2002). *Curriculum theories*. Bangkok : Mitsiam.
- Taba, Hilda. (1962). *Curriculum Development : Theory and Practices*. New York : Harcourt, Brace and World, Inc.